

RENATA PRZYBYLSKA

O niektórych anglicyzmach w języku młodzieży

Język środowiskowy współczesnego młodego pokolenia obfituje w anglicyzmy. Ma to swą przyczynę w popularności języka angielskiego jako nośnika treści współczesnej kultury przenikających do nas z Zachodu i upowszechniających się na całym świecie w ramach globalizacji. Nie bez znaczenia jest też fakt, że obecnie większość młodzieży uczy się języka angielskiego w szkole.

Język środowiskowy młodzieży występuje przede wszystkim w komunikacji mówionej, ale obecnie funkcjonuje też coraz częściej w postaci pisanej czy raczej za-pisanej w komunikacji przez Internet (poczta elektroniczna, komunikatory typu Gadu-Gadu, czaty, blogi, fora internetowe itd.). Typowe jest więc rozchwianie formy, zwłaszcza graficznej, wyrazów zapożyczonych z angielskiego. Pojawiają się one w wielu wariantach pisownianych i morfologicznych, bliższych oryginalnej pisowni angielskiej lub całkowicie fonetycznie i graficznie spolszczonych. Daleko posunięta wariantywność wielu jednostek leksykalnych jest w ogóle cechą slangu młodzieżowego, o czym świadczy choćby długi ciąg słów oznaczających w slangu młodzieżowym imprezę rozrywkową, w tym też słów stylizowanych na angielszczyznę: *impra, dzamp, dzampra, dzampreza, dzamprezka, jump, jumpa, jumpra*. W komunikacji pisanej, zwłaszcza przez Internet, forma graficzna tekstu nieraz dalece odbiega od standardowej ortografii polskiej. Ortograficzne innowacje często prowadzą się właśnie do naśladowania ortografii angielskiej,

np. *qultoora* 'kultura', *shkoua* 'szkoła', *zreshtą* 'zreszta', *bosh* 'Boże!'¹. Takie zabiegi nieraz służą eufemizacji słów wulgarnych, np. *grwa*. Przejawem stylizacji na język angielski jest wymienianie polskich liter na znaki o wartości fonetycznej właściwej ortografii angielskiej, np. zastępowanie *k* przez *c*, por. *cafejka* 'kafejka', *calesony* 'kalesony', *j* przez *y*, np. *yak* 'jak' czy grupy głosek *ks* przez *x*, np. *na maxa, text*. Wykorzystuje się też wartość fonetyczną cyfr i liczb w zapisie graficznym, np. *4you* 'for you', *w8* 'wait', *3msie* 'trzym się(!)'².

Wpływ języka angielskiego zaznacza się też w warstwie fonicznej, brzmieniowej. Mianowicie niektóre wyrazy, w tym także rodzime, w języku młodzieży są wymawiane w sposób stylizowany na język angielski. I tak np. litera *j* i litera *g* są odczytywane jako (dź), co widać w przykładach typu: *dżabol* (pol. jabol 'tanie wino z jabłek'), *dżogurt* (jogurt), *Dżacek* (imię Jacek), *Dżajwonty* (Giewonty 'marka papierosów'), *bidżis* (bigos – przez dodatkowe skojarzenie z nazwą zespołu muzycznego BeeGees), *zadźebiasty, zadźebisty*. Podobnie niby z angielska odczytuje się i modyfikuje wymowę słów: *impreza* jako *dżampreza*, wykrzyknikowo użyte *Jeżus* jako *Dżezus* itp. Takie gry z warstwą brzmieniową wyrazu mogą służyć eufemizacji, jak w przykładach typu *zadźebisty*, ale najczęściej są po prostu przejawem zabawy słownej i humoru.

---

¹ Ten sposób pisania w Internecie zyskał miano pisma pokemonowego lub inaczej pokemonizmu albo tzw. pisania fałą. Nazwa pochodzi od słowa *pokemon* oznaczającego w slangu internetowym stereotypową kilkunastoletnią dziewczynę, piszącą w Internecie (*pokemon* to dosłownie określenie głównych bohaterów gier komputerowych, wyprodukowanych przez japońską firmę Nintendo oraz bohaterów japońskich filmów animowanych z tej serii, stworzeń przypominających zwierzęta). Najważniejsze cechy pisma pokemonowego to: omijanie polskich liter z charakterystycznymi dla nich znakami diakrytycznymi, np. zapis *q* jako *om*, mieszanie liter wielkich i małych, np. *jaZDa*, zastępowanie liter przypominającymi je znakami graficznymi dostępnymi z klawiatury komputera, np. *A* zapisywane jako @, *S* jako \$, zastępowanie grup głosek lub całych wyrazów innymi, wielokrotnianie znaków i liter, np. *HellOooo*, stosowanie bardzo często akronimów i wszelkich skrótów, np. *NMZC* 'nie ma za co', niestosowanie przecinków i kropek, w zamian chętnie używanie wykrzykników i pytajników, używanie specjalnych znaków rysunkowych lub animacji tzw. emotikon. Taki zapis przypomina tzw. ang. *leet speak* (od ang. *elite speak*, co znaczy dosłownie 'mowa elitarna'), w polskiej wersji nazywanego *hack mowa*. Jest to oparty na języku angielskim slang rozpowszechniony na różnego rodzaju czatach i forach, w znacznym stopniu mający charakter tajnego, niezrozumiałego dla osób z zewnątrz żargonu, popularnego zwłaszcza wśród włamywaczy komputerowych, nazywanych w Polsce z angielska hakerami (por. Chaciński 2005).

² Jak pisze Kołodziejek, „to hip hop rozpowszechnił tzw. *goldfish lingo*, czyli wykorzystywanie wartości fonetycznej cyfr i liczb w zapisie” (2005: 156).

Oczywiście, najistotniejszy jest wpływ angielszczyzny na warstwę leksykalną języka młodzieży. Wśród pożyczek leksykalnych najwięcej jest rzeczowników, nieoczekiwanie dużo wykrzykników i s frazeologizowanych replik dialogowych oraz formuł performatywnych, dalej idą czasowniki, na końcu przymiotniki i przysłówki.

Wśród zapożyczonych rzeczowników uderzająco liczną grupę tworzą leksemy w języku angielskim mające status nazwy własnej, a w języku młodzieży używane jako nazwy pospolite. Najczęściej są to jednostki służące do nazywania pewnych typów ludzkich, dla których prototypem jest postać znana z filmu, telewizji czy w ogóle kultury masowej. Zapożyczone nazwy własne – najczęściej antroponimy – przechodzą na gruncie polszczyzny proces apelatywizacji, por. *alpacino* ‘przystojniak’ od Ala Pacino, znanego aktora amerykańskiego, *arnold* ‘silny człowiek’ od Arnolda Schwarzeneggera, *benny hill/ benny* ‘ktoś głupi’ od Benny Hilla, znanego z telewizji komika angielskiego, *forest* ‘ktoś głupi’ od tytułowego bohatera filmu *Forest Gump*, *shrek* ‘brzydki człowiek’ od tytułowego bohatera popularnego filmu animowanego, *cindi* ‘ładna dziewczyna’ od modelki i aktorki Cindy Crawford, *pamela* ‘dziewczyna z dużym biustem’ od aktorki Pameli Anderson, *makgajwer* ‘woźny w szkole’ od bohatera serialu filmowego *Mac Gyver*, *rambo* ‘ktoś dobry w czymś’ od tytułowego bohatera popularnego filmu amerykańskiego, *batman* ‘ksiądz’ od tytułowego bohatera popularnego komiksu i serii filmów. Pod tym względem język młodzieży błyskawicznie reaguje na zmieniające się mody na poszczególne gwiazdy filmu, sportu i muzyki. Apelatywizowane są też niektóre angielskie nazwy miejscowe, np. *alcatraz* ‘szkoła’ od nazwy słynnego więzienia na wyspie w USA, *bronx* ‘piwo’ przez skojarzenie brzmieniowe z *browar* w znaczeniu ‘piwo’ od nazwy dzielnicy w Nowym Jorku, *calgary* ‘buty zimowe’ od nazwy miasta w Kanadzie, w którym w 1990 roku odbywały się zimowe igrzyska olimpijskie, *falklandy* ‘wagary’ – motywacja niejasna. Także w tym przypadku widać, jak w mowie młodzieży odbijają się aktualne wydarzenia polityczne, społeczne i kulturalne przez związane z nimi miejsca. Oczywiście, żywotność takich zapożyczeń jest różna, czasem trwa tylko tyle, ile trwa popularność medialna danego idola lub danego wydarzenia.

Liczną i specyficzną dla slangu młodzieżowego grupę anglicyzmów tworzą nazwy członków popularnych w danym okresie zespołów muzycznych lub zagorzałych fanów tych zespołów. Można tu wymienić przykładowo następujące nazwy: *bakstrit* ‘fan zespołu Backstreet Boys’, *beatles/ bitels/ bitels* w liczbie mnogiej *bitelsi/ bitelsi* lub *bitle* od zespołu The Beatles, *stoni/ stonisi* ‘członkowie zespołu Rolling Stones’, *asid* ‘fan lub członek zespołu Acid Drinkers’, *depesz*, *depeszowiec*, nazwa żeńska *depeszka* ‘fan i fanka zespołu Depeche Mode’, *doorsi* ‘fani lub człon-

kwie zespołu The Doors', *queeni/ queensi* 'członkowie zespołu The Queen', *redhoci* 'członkowie zespołu Red Hot Chilli Peppers'. W tej grupie leksykalnej neologizmy są tworzone przez przeniesienie wybranego z nazwy zespołu wyrazu/ wyrazów i włączenie go do polskiego typu odmiany rzeczownikowej, np. *asid, bakstrit* lub przez dodanie do tego wyrazu obudowy słotwórczej, jakiegoś sufiksu, np. *depeszowiec*. W niektórych przypadkach zaznacza się zjawisko tzw. depluralizacji zapożyczeń angielskich³. Mianowicie z formy rzeczownika angielskiego użytego w liczbie mnogiej z dodaniem angielskiej końcówki *-s*, np. z *queens* na gruncie języka polskiego jako temat zostaje wyabstrahowana postać wyrazu z *-s* i taka postać podlega odmianie polskiej przez przypadki, por. mianownik liczby mnogiej *queensi*.

Przeniesione do języka młodzieży anglicyzmy niejednokrotnie funkcjonują tu w swoistym znaczeniu. Głównym mechanizmem zmiany znaczeniowej jest metafora, odwołująca się do podobieństwa cech fizycznych lub psychicznych nazywanych obiektów, przy czym wiele skojarzeń ma charakter żartobliwy, np. *hamburger* 'nieatrakcyjna dziewczyna', *hot-dog* 'grubas', *chips* 'ktoś stary', *farmer* 'chłopiec ze wsi', *ufo* 'nieatrakcyjna dziewczyna'.

Zapożyczane z angielskiego czasowniki w języku polskim muszą uzyskać obudowę morfologiczną i zostać włączone do określonego typu koniugacyjnego. Najwięcej czasowników przybiera sufix *-ować* i odmienia się według typu koniugacyjnego *-ę; -esz*: *apdejtować* od ang. *to update* 'aktualizować informacje, przekazywać najnowsze wiadomości', *autować się* 'wyłączać się z grupy' od ang. przyimka *out* 'na zewnątrz, poza', *baunsować* 'tańczyć' od ang. *to bounce* 'podskakiwać, poruszać się w górę i w dół', *brołsować* od ang. *to browse* 'przeglądać', *czardżować* 'płacić kartą kredytową, sprawić, że ktoś płaci za kogoś' od ang. *to charge* 'obciążać kogoś kosztami za coś', *dealować* 'sprzedawać narkotyki' od ang. *to deal* 'handlować nielegalnie narkotykami', *disować* od ang. *to disapprove* 'ganić', *drinkować* 'pić, zwłaszcza alkohol' od ang. *to drink* 'pić', *fakować, fakenować* 'używać brzydkich słów, przeklinać' od ang. *to fuck, fucken, hałmaczować* 'oceniać wartość czegoś' od ang. frazy *how much* 'ile', *kilować* 'eliminować przeciwnika w grze komputerowej' od ang. *to kill* 'zabić', *kisować* 'całować się' od ang. *to kiss*, *spendować/ spidować* 'brać narkotyki' od ang. *speed* 'nielegalny narkotyk powodujący nadmierną aktywność', *skreczować* 'przesuwać igłą adapteru po płycie analogowej, co daje specjalny efekt akustyczny' od ang. *to scratch* 'drapać czymś po jakiejś powierzchni', *snifować* 'wdychać narkotyki' od ang. *to sniff* 'pociągać nosem, wdychać, wydychać', *tagować* 'malować graffiti

³ Por. na ten temat m.in. Mańczak-Wohlfeld 2006: 63-65.

na murach' od ang. *tag* 'rysunek na ścianie wykonany nielegalnie'. Znacznie mniej czasowników otrzymuje sufiks *-ić/-yć*, co sprawia, że odmieniają się według typu *-ę -isz/ -ysz*: *densić* 'tańczyć' od ang. *to dance*, *seksić się* 'uprawiać miłość', *twisnąć się* 'tańczyć' od angielskiej nazwy rodzaju tańca *twist*. Marginalnie pojawiają się czasowniki z sufiksem *-ać*, odmieniane według typu *-m, -sz*: *banglać* 'stukać np. palcami o klawiaturę komputera', *fakać* od ang. *to fuck*, *guglać* 'przeszukiwać Internet z użyciem wyszukiwarki Google', *lukać* 'patrzeć' od ang. *to look*. Niektóre czasowniki od podstaw angielskich mają tylko aspekt dokonany, np. *kolnąć* 'zatelefonować' od ang. *to call*, *czeknąć* 'sprawdzić' od ang. *to check*, *tejknąć* 'wziąć, często bez pozwolenia' od ang. *to take*.

Dalszym krokiem na drodze adaptacji zapożyczonych czasowników jest tworzenie derywatów prefiksalnych. Derywacja prefiksalna, z jednej strony, służy dotworzeniu brakującego do pary aspektowej drugiego członu – czasownika dokonanego, z drugiej strony – pozwala cieniować znaczenie czasownika podstawowego. Prefiks *z-/s-* używany jest jako wykładnik aspektu dokonanego i zakończenia czynności wraz z osiągnięciem jej pożądanego wyniku, np. *zhałmaczować* 'ocenić wartość czegoś', *zdisować* 'skrytykować', *stargetować* 'osiągnąć cel' od ang. *target* 'cel'. Prefiks *na-* oznacza nasycenie się wynikami czynności, np. *nadrinkować się* 'upić się', *naspidować się* 'zażyć narkotyk'; prefiks *po-* wnosi znaczenie czynności trwającej przez pewien czas, np. *podensić*, *poserfować*, *ob-* oznacza kolejne ogarnianie czynnością zbioru wielu obiektów, jak np. w formacji *obfonić* 'zadzwoić kolejno do wielu osób'. Popularną podstawą do tworzenia czasowników prefiksalnych jest angielski czasownik *to look*, od którego pochodzą derywaty: *oblukać* 'obejrzyć', *przylukać* 'przyuważać', *wylukać* 'wyszukać', *zlucać* 'zauważyć'.

Wśród czasowników pochodnych od podstaw angielskich z rzadka trafiają się aspektowe derywaty sufiksalne typu: *lukać – luknąć* 'patrzeć – spojrzeć'.

Interesująco przedstawia się proces adaptacji słowotwórczej anglicyzmów w języku młodzieży. Derywacja morfemowa, zwłaszcza sufiksalna, zachowuje tu swoją żywotność. Szczególnie liczne są derywaty rzeczownikowe nazywające osoby. Formacje nienacechowane dodatkową ekspresją tworzą sufiksy *-arz*, np. *lajciarz*, *sofciarz* 'ktoś miły zrelaksowany', *-owiec*, np. *ircownik* 'użytkownik kanału internetowego IRC', *grungowiec* 'fan muzyki grunge', *metalowiec* 'fan muzyki metalowej', *pankowiec* 'fan muzyki punk', *hardcorowiec* 'ktoś lubiący ekstremalne sytuacje', natomiast zabarwienie ekspresywne, czasem obraźliwe, a czasem przeciwnie – dodatnie, nadaje nazwom chętnie stosowany sufiks *-ol* lub *-ur, -or*, np. *hipol* 'przedstawiciel subkultury hiphopowej', *hiviol/ hifiol* 'nosiciel wirusa HIV', *frendziol, frenol* od ang. *friend* 'przyjaciół',

punol, *panczur* od *punk*, *skinol* od *skin*, *dansior/ dancier* ‘dobry tancerz ‘od *dans* ‘taniec’ ang. *dance*, *krejzol* ‘ktoś szalony, z wyobraźnią’ od ang. *crazy*. Częste nazwy żeńskie są tworzone od męskich na drodze derywacji paradygmatycznej lub przez dodanie sufiksu *-ka*, por. *lajciara*, *blokerka*, *krejzolka*, *hardkorówka*, *pankerka* albo urabiane sufiksami *-ówka*, *-ówka*, *-ara*, o wyraźnym nacechowaniu, zazwyczaj negatywnym, np. *metalówka*, *metalówka* ‘fanka tzw. muzyki metalowej’, *grungówka* ‘fanka muzyki grunge’, *skinówka* ‘dziewczyna należąca do subkultury skinów’, *solara* ‘dziewczyna zbyt często korzystająca z solarium’, *slamsiara* ‘dziewczyna mieszkająca w złej dzielnicy’, *tipsiara* ‘dziewczyna mająca określony styl ubierania się’ od *tipsy* ‘sztuczne paznokcie’, a to od ang. *tip* ‘koniuszek’. Niekiedy kierunek derywacji jest odwrotny i od niektórych nazw żeńskich przez derywację wsteczną powstają nazwy męskie, np. *solar* ‘mężczyzna nadużywający solarium’.

Produktywnością odznaczają się złożenia z zapożyczonym z angielskiego drugim członem *-man*, w tym twory hybrydalne, w których pierwszy człon pochodzi od wyrazu rodzimego, np. *blokmen* ‘przedstawiciel subkultury blockersów’, *bluesman/ bluemen* ‘policjant’ od niebieskiej barwy munduru, *bykoman* ‘student weterynarii’, *brylman* ‘człowiek noszący okulary’ od regionalnego śląskiego *bryle* ‘okulary’, *dedman* ‘ktoś zmęczony, wyczerpany’, *dyskoman* ‘wielbiciel dyskotek’, *echomen* ‘ktoś naśladowujący czyjś styl bycia, ubieranie się itd.’, *fatman* ‘grubas’, *gluchman* ‘ktoś nieczuły na muzykę’, *twarzmen* ‘ktoś brzydki’, *wieśmen*, *wiochmen* ‘ktoś prymitywny i głupi’, *wuefmen* ‘nauczyciel wychowania fizycznego czyli wuefu’. Nieco mniej produktywny jest szereg z drugim członem *-boy/ -boj*, np. *xeroboj* ‘osobnik kopiujący czyjś styl bycia’, *gęboj* od ang. *gameboy* ‘gracz’ z zabarwieniem ironicznym, *klejboj* ‘narkoman wachający klej’, *ziomboy* ‘przyjaciół’, *želboj* ‘osobnik używający przesadnie żelu do włosów’⁴. Innym zapożyczonym z angielskiego formantem jest sufix *-er* połączony z głoską *-s*, genetycznie będącą w angielskim wykładnikiem liczby mnogiej, obecny w stylizowanych na angielszczyzną nazwach obuwia: *lakerys* ‘eleganckie buty’, nawiązanie do nazwy *lakierki*, *trampersy* ‘trampki’, a także *klapensy* ‘japonki, klapki’, w których jedynym wykładnikiem stylizacji jest wspomniana końcówka angielskiej liczby mnogiej *-s*. Być może wzorcem dla tego wyrazu była nazwa typu butów zapożyczona z angielskiego: *martensy*.

Popularną techniką derywacyjną okazują się wśród anglicyzmów różnorakie ucięcia podstawy słowotwórczej, np. *komp* od komputer,

⁴ W swojej monografii poświęconej m.in. złożeniom z członami obcymi we współczesnej polszczyźnie ogólnej Waszakowa (2005) nie wymienia ani członu *-man*, ani członu *-boy*. Świadczy to o pewnej specyfice wyboru obcych podstaw leksykalnych do tworzenia złożzeń w języku młodzieży.

prom, *promo* od *promocja*, *dżamp*, *dżampira* od *dżampreza* 'impieza', *joy* od *joystick*, *sis*, *sista* 'siostra' od ang. *sister*, *striny* od *stringi*, *bagi* od *bagginsy* 'luźne spodnie z opuszczonym krokiem'. Jak wiadomo, silna tendencja do ucięć obserwowana jest też w rodzimym słownictwie środowiskowym.

Wśród pozostałych derywatów pochodnych od podstaw angielskich na uwagę zasługują nazwy sytuacji z sufiksem *-ka* nacechowanym w tej funkcji potocznością, np. *destrojka* 'bałagan' od ang. *to destroy* 'burzyć, niszczyć', *braterka* 'proces bratania się' od ang. *brother* 'brat', *biforka* 'spotkanie przed wspólnie planowaną imprezą, podróżą' od ang. przyimka *before* 'przed, wcześniej' lub z sufiksem *-ek*: *afterek* 'spotkanie po wspólnie przeżytej imprezie' od ang. przyimka *after* 'później'. Sufiks *-ka* oraz *-ówka* umożliwia też tworzenie nazw niektórych przedmiotów od leksykalnych podstaw angielskich, np. *mobilk*a 'telefon komórkowy' od ang. *mobile phone*, *karówka* 'samochód' od ang. *car*. W języku młodzieży, także w wersji używanej w Internecie, nieoczekiwanie często pojawiają się zdrobnienia, w tym także te tworzone od obcych angielskich podstaw, np. *ticzerek* 'nauczyciel' od ang. *teacher*, *relaksik* od *relaks*.

Najchętniej zapożyczane z angielskiego przymiotniki i przysłówki to te, które umożliwiają wyrażanie pozytywnej oceny, podziwu i uznania: *best*, *the best* 'najlepszy', *cool* ang. 'szczególnie atrakcyjny, godny podziwu, interesujący', *happy*/*hepi* 'wesoły, zadowolony, w dobrym nastroju', *dżezzi*/*jazzy* 'wspaniale, świetnie' od ang. *jazzy* 'w żywych barwach, modny', *dżusi* 'modnie' od ang. *juicy* 'pełen soku, interesujący', *edzi* 'modnie, wspaniale' od ang. *edgy* 'świadomy nowych pomysłów i idei i dlatego uważany za bardzo modny', *fleszi* 'modny, modnie' od ang. *flash* 'rzucający się w oczy, szpanujący np. drogim ubraniem', *lansy* 'modny', *sexi*/*seksy* 'seksownie, modnie', *light*/*lajt* 'łatwo, lekko, przyjemnie', *trendy* 'modny', *perfect* 'wspaniały, wspaniale'. Niektóre przykłady to tzw. pseudoanglicyzmy tworzone według wzoru podstawa obca + angielski sufiks *-y*/*-i*, np. *lansy* 'modny' od młodzieżowego wyrażenia niejasnego pochodzenia *lans* 'pokazywanie się z jak najlepszej strony, szpanowanie', *fanki* 'modny, atrakcyjny, modnie, atrakcyjnie' może od ang. *fanciable* 'atrakcyjny seksualnie'. Część z nich używana jest najczęściej wykrzyknikowo, np. *beaty*/*biuti*/*bjuti!* 'wspaniale' od ang. *beautiful* 'piękny'. Niektóre z nich mają wcale liczne rodziny słowotwórcze. I tak od *the best* pochodzą rzeczowniki *debeściak* 'ktoś najlepszy w czymś', *debeściara* 'forma żeńska od debeściak' i przymiotniki *debeściacki*, *debeściarski* 'najlepszy'. Od *cool* przymiotniki i przysłówki urobione sufiksem *ow-y*/*ow-o*: *coolowy*/*kulowy*, *coolowo*/*kulowo* oraz *aw-y*/*aw-o* *coolawy*/*kulawy*, *coolawo*/*kulawo*. Ta ostatnia formacja nawiązuje brzmieniem do rodzimego słowa *kulawy*, bez związku z jego semantyką albo na zasadzie antyfrazy.

Od podstaw angielskich powstają też przymiotniki urabiane rodzimymi sufiksami. Przeważa w tej funkcji sufiks *-owy*, np. *palerowy* 'mocny', *shitowy* 'nienadający się, do niczego', ale zdarzają się też derywaty bardziej wyszukane, np. z sufiksem *-asty*: *palerzasty* 'światny, wspaniały' od ang. *power* 'moc, siła', *-asny*: *slitaśny* 'miły, ładny, dobry' od ang. *sweet* 'słodki'.

Anglicyzmy są też podstawą do tworzenia przysłówków. Najczęściej powstają one przez dodanie sufiksu *-owo*, np. *lajtowo*, *softowo*. Występują też jednostki dwusegmentowe typu *na maksa* 'na całego', *na kiura* 'w sposób naśladowujący styl zespołu The Cure' oraz twory w rodzaju *longiem* 'bez przestanku, bez odpoczynku', *speedem* 'szybko, pędem', w których do podstawy angielskiej dodano formant *-em*, genetycznie końcówkę narzędnika deklinacji męskiej i nijakiej na wzór zleksykalizowanych przysłówków rodzimych typu *gazem* 'szybko'.

Młodzież chętnie używa angielskich formuł powitania i pożegnania lub przeprosin, o czym świadczą zapożyczenia typu: *haj/ hi!* od ang. *Hi!* 'cześć!'; *hello!* ang. *Hello!*; *bye-bye/ baj* 'do widzenia', *see you/ see you later/ sijulejter/ si/ si ju/ si ja* 'do widzenia'; *sorry!* 'przepraszam'. Niektóre stanowią celową kontaminację słów polskich i angielskich, np. *dzień morning!*, *dzięki/ dzienks/ dzienx* od *dziękuję* i angielskiego *tkanks*, inne są podstawą do tworzenia derywatów z rodzimymi formantami: *sorki, sorka* w znaczeniu 'przepraszam'. Na wzór stylizowanego na angielski *dzienn* pojawia się *spx* w znaczeniu 'spokojnie'.

Potrzeba ekspresji emocjonalnej wzorowanej na zachowaniu podziwianych w telewizji czy w filmie bohaterów kultury masowej oraz przedstawicieli pewnych subkultur sprawia, że do języka młodzieży przenikają liczne wykrzykniki angielskie, por. np. *wow!* wyraża podziw lub zdziwienie; *ups/oops!* od ang. wykrzyknika *whoops* używanego, gdy ktoś upadnie, coś mu wypadnie z rąk lub zrobi jakiś mały błąd, *yeah!* używane jako okrzyk radości od ang. *yeah* 'tak'; *jo!// yo!// yo men!* 'forma pozdrowienia w kulturze hiphopowej', także wulgarne, np. *shit!* wyraża gniew, pogardę, strach lub rozczarowanie; *fak/ fuck/ fag!* od ang. wulgarne wykrzyknika *fuck* używanego, kiedy ktoś jest bardzo rozeźlony na coś. W charakterze cytatów obcych są używane pewne całościowe repliki dialogowe lub wykrzyknienia, np. *no problem* 'nie ma problemu'.

Co ciekawe, zdarzają się też zapożyczenia wyrazów funkcyjnych, na przykład przyimków, jak w żartobliwym wyrażeniu *circa about* 'około' zawierającym ang. przyimek *about*.

O stopniu zadomowienia się danego wyrazu angielskiego w gwarze młodzieżowej może świadczyć liczba utworzonych od niego derywatów słowotwórczych. Z najnowszych materiałów wynika, że obecnie

popularne pod tym względem są zwłaszcza dwa wyrazy, w języku angielskim mające status przymiotników: *light* 'lekki, jasny', *soft* 'miękki, łatwy', w gwarze młodzieżowej wyrażające pozytywne wartościowanie. Przystwojony jako rzeczownik wyraz *soft* oznacza 'przyjemną, bezstresową sytuację', od niego pochodzi zdrobnienie *sofcik* o podobnym znaczeniu, dalej mamy *sofciarza* – nazwę przyjemnego, zrelaksowanego osobnika, od niego nazwę żeńską *sofciarka*, następnie przymiotnik *sofciański* 'przyjemny, bezstresowy' i przysłowki: *sofciańsko*, *softowo* używane w znaczeniu 'spokojnie, przyjemnie, łatwo, lekko'. Także używany rzeczownikowo wyraz *light/lajt* oznacza 'przyjemną, łatwą sytuację', od niego pochodzą dwa derywaty ekspresywne: *lajcik* i *lajcior*, pozytywnie oceniany jest *lajciarz*, czyli 'osoba biorąca życie lekko, bez stresu' i *lajciara* 'żeńską nazwa od *lajciarz*'. Dopelnieniem tej rozbudowanej rodziny wyrazów są: czasownik *wylajtować się* 'wyluzować się, zrelaksować się', przymiotnik *lajtowy* oraz przysłówek *lajtowo/lightowo*.

Funkcje anglicyzmów leksykalnych w języku młodzieży są podobne jak funkcje innych neologizmów środowiskowych. Po pierwsze, pozwalają one nazywać rzeczy, osoby i zjawiska, dla których młodzież nie znajduje wystarczająco adekwatnych określeń w rodzimym języku. Dotyczy to na przykład pewnego typu postaw wobec życia, które opisują omówione wyżej rodziny wyrazów *light* i *soft*. Po drugie, pozwalają odświeżyć środki wyrazu w zakresie ekspresji ocen i emocji. Skłonność do przesady i hiperbolizacji sprawia, że młodzi poszukują na przykład nowych form wyrażania swej najwyższej pozytywnej oceny. Do wyrażania aprobaty, uznania i podziwu dla kogoś służą takie wyrazy zapożyczone z angielskiego, jak np.: *big man* od ang. 'wielki człowiek', *boss*, *chief*, *king* ang. 'król', *dżent* od ang. *gent* 'dżentelmen'.

Po trzecie, anglicyzmy dają pole do opisu, jeżeli chodzi o zabawy językowe. Niektóre pojawiają się jako pewna pożądana językowa nowość i dołączają do i tak już długich szeregów nazw bliskoznacznych dla jakiegoś znanego obiektu, jednak na tyle ważnego, że w świadomości młodych użytkowników domaga się on nowej szaty słownej, takiej, którą młodzież uznaje za swoją i z nią się identyfikuje. Przykładowo dla pieniędzy w szeregu kilkunastu młodzieżowych i potocznych rodzimych określeń funkcjonują dodatkowo anglicyzmy: *many* od ang. *money* 'pieniądze', *cash* od ang. *cash* 'gotówka', *biznes*, *tausend/tauzen* 'tysiąc złotych' od ang. *thousand* 'tysiąc'.

Specyficzną funkcją anglicyzmów w slangu młodzieżowym jest stosowanie ich jako wyrazów lub wyrażeń zastępczych, pozwalających w rozmowie po polsku ogólnie wyrazić treści podlegające językowemu tabu albo je utajnić. Eufemizowane są treści związane z negatywnymi

zachowaniami, takimi jak picie alkoholu, zażywanie narkotyków, uprawianie seksu czy używanie wulgarnych słów.

Niektóre zapożyczenia leksykalne z angielskiego wydają się zbędne, ale dla młodego człowieka, być może, ważne są nie tylko funkcje nominatywne wyrazu, ale też konotacje, jakie się z nim wiążą. A konotacja angielskości jest w środowisku młodzieży zawsze mile widziana. Dlatego pojawiają się określenia angielskie zamiast wyrazów polskich: ojciec to *father*, *fawer*, *fater*, *fader*, rodzice to *parents*, siostra to *sis* lub *sista*, przyjaciel to *friend*, włosy to *hery*, twarz to *fejs* od ang. *face*, spodnie to *trauzery* od ang. *trousers*, muzyka to *music*, a poważnie to *seryjnie* lub *serialnie* od ang. *seriously*.

W pewnym stopniu anglicyzmy ukazują system wartości typowy dla młodego pokolenia. Uderzająca jest choćby znaczna liczba zapożyczonych wyrazów opisujących stan życia bez napięć, pośpiechu, na tzw. luzie, bez problemów, np. *chillout/ czilalt* tak definiowany przez użytkowników Internetu: 'totalne wyluzowanie, zrelaksowanie, brak jakichkolwiek problemów lub olewanie ich' od ang. *to chill out* 'zupełnie się zrelaksować', także omówione wyżej *lajt*, *lajcik*, *soft*, *sofcik* odzwierciedlają podziw dla takiej postawy życiowej.

Pod względem tematycznym zapożyczenia angielskie sytuują się w kilku polach: muzyka, moda, spędzanie wolnego czasu, komputer i Internet, stosunki międzyludzkie, ocena typów ludzi i ich postaw. Świadczą one o głównych kręgach zainteresowań młodych ludzi.

Specyficzny młodzieżowy język jest też obiektem zainteresowania samych jego użytkowników. Co ciekawe, chętnie tworzą oni w Internecie amatorskie słowniki slangu młodzieżowego, otwierają na ten temat fora dyskusyjne. Liczba witryn poświęconych gwarze młodzieżowej jest zadziwiająco duża. Ta samoświadomość językowa młodego pokolenia jest zjawiskiem pozytywnym.

Bibliografia

- B. Chaciński, *Wyczesany słownik najmłodszej polszczyzny*, Kraków 2005.
M. Dziurda, P. Choroba, *Słownik gwary młodzieżowej*, Bydgoszcz 2003.
E. Kołodziejek, *Człowiek i świat w języku subkultur*, Szczecin 2005.
E. Mańczak-Wohlfeld, *Angielsko-polskie kontakty językowe*, Kraków 2006.
K. Waszakowa, *Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2005.

Wybrane strony internetowe dotyczące języka młodzieżowego
(stan z 2 lipca 2008 roku):

<http://miejski.pl/slowo>

<http://vasidas.webpages>

<http://naszagwara.strona>

<http://define.pl>